

NIBIO

NORSK INSTITUTT FOR
BIOØKONOMI

Kunnskapsdepartementet
postmottak@kd.dep.no

Dato: 10.10.2017
Deres ref: 17/1829
Vår ref: **Saksnr. 17/ AB/-**

NIBIO
Postboks 115, 1431 Ås
Tlf: 03 246
post@nibio.no
nibio.no

Org. nr: 988 983 837

Høringsuttalelse: Revisjon av Langtidsplan for forskning og høyere utdanning (LTP).

NIBIO viser til Kunnskapsministerens brev av 5.5.17 med invitasjon til å gi innspill til revisjonen av LTP. Vi beklager at uttalelsen kommer etter fristen.

NIBIO er medlem av Forskningsinstituttene Fellesarena (FFA). FFA har gjennomført en grundig prosess og har gitt en omfattende høringsuttalelse inkludert dokumentet «Ny instituttpolitikk», anbefaling fra FFA. NIBIO har bidratt i denne prosessen og viser til FFAs uttalelse som representativ for instituttets syn i de hovedspørsmål som var stilt i høringsbrevet. NIBIO vil kort supplere FFAs uttalelse med følgende kommentarer:

Hva fungerer godt i LTP?

NIBIO er enig i at langsiktighet i virkemiddelstruktur og finansiering, samt tydelige, ambisiøse mål for opptrapping av ressursinnsatsen i forskning og høyere utdanning, er særdeles viktig for kunnskapsinstitusjoner og næringsliv. Dette har vært LTPs viktigste bidrag og bør videreføres.

Temaer som bør reflekteres sterkere i LTP?

Gjeldende LTP avspeiler de store samfunnsutfordringene både nasjonalt og globalt. Siden gjeldende LTP ble vedtatt, har imidlertid behovene for gjennomgripende samfunnsendring (transformasjon) blitt ytterligere tydeliggjort. Oppfølging av Paris-avtalen og omstilling til lavutslippssamfunnet krever store omstillinger. Slike omstillinger påvirker bruken av enorme offentlige og private midler. Behovet for å gjøre riktige og virksomme tiltak til riktig tid stiller oss derfor overfor enorme kunnskapsutfordringer.

Økt fokus på grønn verdiskaping, sirkulær økonomi og Regjeringens bioøkonomistrategi underbygger sammen med klimautfordringene behovet for gjennomgripende transformasjoner i samfunnet. Dette betyr at ressursbruk, produksjonsprosesser, forbruk og avfallshåndtering må sees i sammenheng, både i verdikjedeperspektiv og på tvers av sektorer og verdikjeder. Selv om det er nødvendig med spisset forskning for å løse konkrete problemstillinger, vil mange av disse utfordringene ikke kunne løses innen tradisjonelle sektorbaserte tilnærminger. Kunnskapsutfordringenes sektor- og disiplinovergripende karakter bør drøftes og fokuseres sterkere i revidert LTP.

NIBIO

NIBIO har merket seg at LTP fokuserer sterkt på mulighetene innen blå sektor, både potensialer innen akvakultur og utnytting av havrommets potensialer i vid forstand. Mulighetene innen blå sektor er store, ikke minst med Norges tilgang til store kyst- og havområder. Samtidig er det dokumentert at veksten i tilgang på sjømat siden 1990-tallet, har kommet innen akvakultur og at fangsten av ville fiskebestander har stagnert. På verdensbasis kommer bare vel 5 prosent av maten fra blå sektor, hav og oppdrett.

Matsikkerhet og mattrygghet er en av de store globale utfordringer, selv om tilstanden i det korte tidsperspektivet er god i Norge. Gjeldende LTP påpeker med rette at potensialet for landbasert matproduksjon er begrenset av blant annet tilgang på arealer. Det fremstår da som et paradoks at en stor del av føret til oppdrettsnæringen er dyrket på landarealer.

NIBIO mener derfor at LTP legger uforholdsmessig stor vekt på mulighetene innen blå sektor og havrommets potensialer, og tilsvarende for lite vekt på mulighetene for utvikling av den grønne bioøkonomien og landbasert matproduksjon, jf også FNs bærekraftsmål.

Kunnskapsbehov knyttet til forvaltning og utnytting av de terrestriske ressursene er lite synlig i gjeldende LTP. Ved revisjon av LTP må disse perspektivene balanseres bedre, slik at forskning for forvaltning og produksjon basert på terrestriske ressurser, innen blant annet jord- og skogbruket gis høyere prioritet. I tråd med behov for mer intensiv produksjon og høsting av bioressurser på land og i hav, vil det være økende behov for kunnskap om miljømessig bærekraft. Disse behovene kan dekkes innen LTPs hovedstruktur av de 6 langsiktige prioriteringene, ved at de perspektivene som er omtalt ovenfor, blir tydeligere avspeilet i LTP-teksten og prioriteringer innen forskningsprogrammene.

Hindringer for å nå målene i planen?

De største utfordringene er knyttet til næringslivets lave forskningsintensitet. For å nå 3 prosentmålet er det særlig næringslivets forskningsinnsats som må økes. Det er derfor nødvendig å se nærmere på årsaker til at mange næringer har lav forskningsaktivitet og utvikle insentiver og virkemiddelstrukturer som kan øke forskningsaktiviteten i slike næringer. Forskning for fellesskapets kunnskapsbehov og for det ufødte næringsliv, vil i mange tilfelle ikke la seg finansiere innen et forskningsfinansieringsregime der brukermedvirkning står sentralt. Det bør derfor utvikles mekanismer som kompenserer for dette. Vi viser til FFAs forslag.

Områder med behov for opptrappingsplaner?

NIBIO har gode erfaringer med å delta i senterløsninger. Dette er virkemidler som gjør det mulig å imøtekomme behov for den langsiktighet og bredde i form av tverrfaglighet som er nødvendig for å fremskaffe kunnskap for komplekse og krevende samfunnsendringer. Senterordninger bør derfor opprettholdes og vurderes utvidet til flere tema enn de som i dag er omfattet av slike. Vi viser til FFAs forslag om «National Center for Breakthrough Research» som et virkemiddel som kan svare på disse utfordringene.

Hva kan prioriteres ned?

NIBIO

Norge har behov for å opprettholde en viss forskningskapasitet innen et bredt spekter av fag og disipliner. Dette er en forutsetning både for å opprettholde kunnskapsberedskap og for å fange opp forskningsresultater fra den internasjonale forskningsfronten. Det må derfor være en balanse mellom spisset satsing på utvalgte områder og en rimelig opprettholdt bredde i norsk forskning. LTP må anerkjenne og uttrykke at dette er en forutsetning for norsk forskningspolitikk. De konkrete tematiske prioriteringer som følger av dette må håndteres operativt i de enkelte budsjetter, programmer og utlysninger.

Med vennlig hilsen

Per Stålnacke
Forskningsdirektør

Arne Bardalen
Spesialrådgiver

Kopi: Landbruks- og matdepartementet

